

Virtutis Solidæ Præcipua Impedimenta, Subsidia, Et Incitamenta

Commentationibus Illustrata, Omnium Usui Aptatis. Quæ Servire Insuper
Poterunt Pro Argumento Concionum: Uti Et Considerationum Tempore
Exercitiorum; præsertim verò pro gemino sacræ collectionis triduo; prout
ex subjectis hunc in finem elenchis patet. [...] Partes Tres

Impedimenta

Bellecius, Aloysius

Ratisbonae [u.a.], 1755

Caput II. De tempore animi.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55524](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-55524)

CAPUT II.

DE TEPORE.

Cum animi languor levis offendit spuria proles sit, & mali corvi malum ovum audiat; jure suo primum à veniali locum in tristi hac obstaculorum serie sibi vendicat. Sicut enim gravior corporis ægritudo gressum omnem pedum moratur, ita & animæ teporis omnem virtutis progressum sistit. Ex quo abunde patet, cum post minuta peccata impedimentorum esse maximum, ac veluti primipilum. Verum I. illius malignitas, II. ejus effectus potens incitamentum erunt, hanc pestem nostra ex mente ocyus excutiendi.

§. I.

Teporis Malignitas.

I. **O** tepide! tu es ille *ager hominis*
Tepidus
similis est
agro ho- *pigri*, (a) quem *totum repleverunt urticae indomitarum affectionum;*
tu

(a) Proverb. 24. v. 30.

tu illa vinea viri stulti, (b) cuius superficiem operuerunt spine innumerabilium per diem defectuum, continua serie admissorum; tu illud vinetum, cuius maceria lapidum, nempe collectio animi, & peculiaris tutela Numinis, ablata penitus, atque destruta est. (c) Dominans menti tempor est ille aper de sylva, & singularis ferus, (d) qui depastus est animam tuam ita, ut cordis intima ingressus, temetipsum stupere cogaris totum diversum ab illo, qui olim tyro fuisti.

Ficulnea illa stans secus viam, non habens nisi folia tantum simulatae virtutis, quae diris devota à Christo, arefacta est continuò, (e) animæ tuæ penitus aridæ, sterilis, languidæ infelix typus est. Hæc enim est illa terra, quæ saepe venientem super se bibens gratiarum imbrem, non profert nisi vitiorum spinas ac tribulos, (f) & quæ propterea maledicto proxima est. Hæc similis est illis

sepul-

(b) Ibid. v. 30. (c) Ibid. v. 31. (d)
Psal. 79. v. 14. (e) Matth. 21. v. 19. (f)
Hebr. 6. v. 8.

sepulchris de albatis, (g) quæ à foris pa-
rent hominibus speciosa, veste scilicet &
nomine Religiosi; intus autem plena
sunt ossibus mortuorum & omni spurcitia.

O si conscientiam hominis tepidi
 diducto sibario inspectare daretur, eve-
 niret nobis, quod Ezechieli, per fora-
 men in templum inspicere jussò; nem-
 pe attoniti videremus abominationes pes-
 simas reptilium & animalium in circuitu
 per totum. (h) Quid enim aliud sunt
 falsa illa principia, queis ille nixus
 mentis aculeos sopire conatur? quid
 aliud illa mordax lingua, & litigiosa:
 illæ aversiones, invidiæ, æmulationes,
 & superbiæ: ille spiritus murmuratio-
 nis, & acrimoniæ: occultus ille amor
 proprius, qui tacitè serpendo, omnes
 actiones suo veneno inficit, & cor-
 rumpit? quid aliud illa peccata occul-
 ta, quibus repentis animus instar pu-
 tridæ carnis acervatim verminat?

M. II. Et profectò videre ejusmodi ho-
Ejus vita minem Sacris operantem, vel mensæ
est series Eucha-

(g) Matth. 23. v. 27.
 & 10. (h) Ezech. 8. v. 9.

Eucharisticae accumbentem, idem est, *continuo-*
ac videre abominationem desolationis, stan-
rum de-
tem in loco sancto. (i) Nam incubans *feccuum,*
 animæ languor ex oculis, vultu, mo-
 ribus, ex ipso gressu, & voce tristi fri-
 gore promicat. Trementibus præ re-
 verentia Cherubinis, & ardentibus præ
 amore Seraphinis, ille inter hos me-
 dius indecoro gestu stupidum mentis
 gelu undique proflat; ac illo ipso tem-
 pore, quo mystica verba profert, aut
 cœlesti pane reficitur, cum vanis eo-
 gitationibus velut cum totidem catel-
 lis pueriliter ludit, omni pietatis sen-
 su destitutus.

Conscientiam sacra exomologesi
 mundaturus, ejus generis præparatio-
 nem, tam oscitanter deproperatam,
 præmittit, ut hæc ipsa expiatio iterata
 confessione sit expianda; & instar *ca-*
nis, qui revertitur ad vomitum, (1) post
 horam denuo perpetrat, quod paulo
 ante se vitaturum promisit. Ea corpo-
 ris immodestia, linguæ volubilitate,
 spiritûs inertia, & dissipatione voca-

Pars I.

F

les

(i) Marc. 13. v. 14.

(1) Proverb. 26. v. 11.

les preces persolvit, ut accersita sibi Regii Psalmis maledictione, *ipsa oratio ejus illi fiat in peccatum*; (m) dum attentiùs ludit, quām orat; Deumque irritat illa ipsa actione, qua ejus iram placare deberet.

Præscripta Religionis exercitia, quæ sine nota omitti nequeunt, solūm ex consuetudine, respectu humano, aut dura necessitate compulsus, non nisi in speciem, oculis illusurus, obit cum summa languentis animæ nausea. Confiteri sine emendatione, accedere ad synaxin sine devotione, vacare sacris collectionibus animi sine fructu, opera quotidiana sine debita intentione, methodo, ordine, solūm ex impetu, commodo, aliōve vitioso fine, ac modo peragere, usitatum ei est.

Unde sit, ut cum illo ægroto triga
nta & octo annis hæreat penes proba
ticam piscinam, assidens fonti gratia
rum, quin tamen ab infirmitate sua
(n) unquam sanetur. DEUS illi de
sipit,

(m) Psal. 108. v. 7. (n) Joan. 5. v. 14.

sipit, exerrat à semitis Divinæ Providentiæ, à seipso exulans, horret in seipsum reverti. Verbō: semper effusus in externa, raro sibi & DÉO præfens, laboris fugiens, nec nisi commoda, otium, & oblectamenta prensans, eadem facilitate venialiter DEUM, qua muscam lædit; idque sine ullo angore, ob *fragmen panis*, (o) jocando, ridendo.

III. Tanta ergo cùm teporis mali-
gnitas sit, quid mirum, quod tepidus ^{In eo est,} maledicto proximus, ac in eo jam sit, ^{ut à DÉO} ut ex divino corde rejectus, à DÉO ^{cum nau-}
^{sea evo-} cum nausea evomatur. Et certè nil manifestius execrabilem hujus pestis malitiam ob oculos ponit, ac illud Sacræ Paginæ fulmen: *quia tepidus es, incipiam te evomere ex ore meo.* (p) O pœnam terribilem!

Audite vilia teporis mancipia, & totis artibus contremiscite! En! DÉUS vos ex ore suo evomere incipit; ille, inquam, DÉUS, qui ipsos etiam pec-

catores sollicitè quærit, amanter recipit, cum eis amicè manducat; is tepidos tanquam cibum sibi omnino contrarium, quem sibi aptare non possit, nauseat; & quidem tanto cum horrore nauseat, ut eos illata cordi (amoris sedi) violentia, ex ore suo evomere paret. Quid horribilis de fervoris remissione dici possit? nam res quæ evomitur, præcordia gravat, creat dolorem, extinguit sui amorem, inducit sui odium, tandemque ex ore projecta, tanto omnibus est horrori, ut non solùm labiis nunquam amplius admoveatur, sed nec oculis usurpetur.

Et hæc est ô tepide! viva tui statûs imago. Sordes evomitæ, quarum vel memoria stomacho fastidium movet, testante Sacro Codice, tui eclypa sunt. O infelix! cordi divino molestiam creas; nec doles? paterna illa charitatis viscera ad tui naufragii commoves; nec times? in eo jam es, ut à DEO cum quadam pectoris sui violentia evomaris; nec trepidas? O miser! nil proprius est, quām ut toti Curiæ cœlesti

lesti instar rei, per vomitum ejectæ, execrabilis evadas; nec horres? Quia imò hæc legis sine ullo sensu aut motu; lecta etiam credis, quin tamen animi tui gelu liquefiat, ac in pœnitentiæ lacrimas diffluat; ipsam hanc considerationem languidè peragis. O piger! quid tandem torporem excutier, si hæc tonitrua torpentem non excitant?

Et hoc denique est, quod hujus statûs execrationem auget; quia ejus curationem tanquam mali difficulter sanabilis vix non desperare jubemur à S. Paulo, scribente, *impossibile esse* (id est valde difficile) eos, qui semel sunt illuminati . . . & prolapsi sunt, . . . rursus renovari. (q) Certè S. Bernardus (r) rem prodigo accenset. Ec hinc licet status frigiditatis, nempe peccati lethalis, sit omnis miseriæ, & infelicitatis detestabile centrum, tamen languori suo modò præhabendus videtur. Quia quamvis prior suapte na-

F 3 tura

(q) Hebr. 6. v. 4. (r) In Epist. 96. ad Abbat, Fontanum,

tura majus sit malum , est tamen minus ob tristiores quosdam, quos alter parit , effectus. Hanc ob rem ipse DEUS ingemiscendo exoptat : *utinam frigidus essem!* (s) quo abunde prodit, quanta hanc spiritūs inertiam aversione execretur ; cùm illam cum vomitu, re omnium fœdissima, comparet, & nos potius frigidos peccatores esse, quàm tepidos cupiat.

Proin ô anima! perspecta horribili
hujus statūs malignitate , mentis desidiam excute, tempus redime, instaura fervorem , ac memor , unde excideris ,
age pænitentiam , & prima opera fac;
fin'; time, ne ultor DEUS veniat tibi,
& moveat candelabrum tuum de loco suo,
(t) teque à se projiciat non amplius assumendum.

O DEUS miserationum! (u) ah ! ne
projicias me à facie tua; (x) à facie enim
frigoris tui quis sustinebit ? (y) Fateor;
ego

(s) Apoc. 3. v. 16.
(u) 2. Esdr. 9. v. 31.
(y) Pfal. 147. v. 7.

(t) Apoc. 2. v. 5.
(x) Psal. 50. v. 13.

ego sum illa sterilis *ficus*, (z) ille
aridus *palmes*, (aa) succidi, & foras
mitti jam pridem meritus. Ego illa
ficus mala, *mala valde*, (bb) quæ Te
ad amaritudinem adduxit, (cc) evomi
pridem digna. Verum salutari timore
& tanti mali horrore perculsus, pristi-
num temporem constanti fervore com-
pensabo. Tu, qui *ignis consumens es*,
(dd) dissolve mentis glaciem, & in
me amoris tui flamas accende, ut
deinceps Tibi serviam eò ardentiùs,
quò seriùs.

§. II.

Temporis effectus.

I. PRimus, quem animi remissio pro-
ducit, effectus est sanationis dif-
ficultas. Nam ut quis malo medica-
men afferat, opus est, ut ejus mali-
gnitatem agnoscat. Jam autem ani-
ma tepida non credit se esse tepidam;
vel saltem ægritudinis malitiam non

I.
*Hic mor-
bus diffi-
cillime
sanatur.*

F 4

sat

(z) *Luc. 13. v. 7.*(aa) *Joan. 15. v. 6.*(bb) *Jerem. 24. v. 3.*(cc) *Job. 27. v. 29.*(dd) *Hebr. 12. v. 29.*

sat apprehendit; cùm cœcitas mentis sit individuus comes temporis, & hujus agnitus jam supponat fervorem. Ver- fatur in summis periculis, & securam se censet: mala est, & bonam se pu- tat: ægra est, nec sentit vim mali, sa- nam se judicat; & hinc de applican- dis morbo medelis nunquam cogitat. Cumque quotidiana pietatis exercitia tamen adhuc, quamvis segniter pera- gat, & subinde aliquid boni, licet ma- lè agat, falsa virtutis specie illusa con- scientiæ miseriam non introspicit: un- de fit, ut sibi nec de medicina pro- spiciat; quod ipsum ejus curationem difficultimam reddit.

2. Præterea etiamsi aliquod malo antidotum adhibeat, tamen ejus gene- ris ægrotus est, cui stomachi vitio ipsa etiam medicamenta sunt venenum. Nam meditationes, examina, confes- siones, sacrificia & synaxes, sacriqué secessus ab ejusmodi sine fructu, quia negligenter obeuntur; & sic efficacissima pellendi torporis, & acquirendi fervoris adjumenta à tepido in animæ dispen-

dispendium convertuntur. Ipse met non raro, licet totus frigeat, in hanc pestem est suggestu invehitur. alios animat ad praxin virtutum, quibus ipse caret. dissuadet vitia, quibus ipse sordet. prescribit remedia, quae ipse negligit. Similis est ligneo viarum indici, qui dum aliis viam monstrat, ipse eidem loco semper affixus habet; eò magis reus, quod viam fervoris calleat, nec tamen ineat.

Hinc affirmat S. Bernardus, longè facilius esse ad frugem convertere hominem mundanum quantumvis sceleratum, quam desidem Religiosum; (a) eò quod gravissimi non raro peccatores, solo aspectu imaginis Christi ē cruce penduli, sola mortis memoria, rigore judicii, inferorum aeternitate subito permoti, seriò resipiscant. Cùm ē contrario ejusmodi ignavus, utpote aeternis his veritatibus obiter

F 5 medi-

(a) Epist. 96. ad Abbatem Fontanum, ubi ait: *multò facilius reperies multos sacerdotes converti ad bonum, quam unum quempiam de tepidis Religiosis transfire in melius.*

meditandis jam assuetus, his æquè pa-
rum tangatur, ac illi moribundorum
aspe^ttu moventur, qui eisdem quoti-
diani assistunt. Quis ergo neget, hu-
jus morbi sanationem difficillimam
esse?

3. Denique ultima huic malo pa-
nacea foret singularis quædam gratia,
cujus vi^ctrici impulsu inveteratus hic
torpor excutiatur. Verùm torpida
mentis segnities etiam huic remoram
ponit; cùm enim anima languida, ut-
pote in externa plerumque effusa, præ
cupiditatum tumultu ad excitantes gra-
tias animum non advertat, vel eas sur-
da aure prætereat; quid mirum, si
tandem DEUS eam stimulare desinat,
& ultricibus tenebris infelicem indor-
mire sinat?

Accedit, quod talis etiam bona
agendo, malè agat, sicque continuò
peccet; quo fit, ut omnem singulari
cⁱiusmodi gratiæ viam præcludat. Ec-
licet subinde mentis cœcitatem cœle-
stis quidam radius illustret, ac animi
gelu

gelu liquefaciat ; tamen momentanei hi fervores mox iterum evanescunt ; nec citius plerumque tepor , quām vita deponitur. O effectum verè funestum , eoque terribiliorem , quò crebriorem !

Superi ! cui tanta sanationis difficultas pestiferi hujus morbi horrorem non incutiat ? At non despero ; nam *omnia possibilia sunt credenti*. (b) O JESU ! cùm Lazarum é tumulo jam fœtentem suscitaveris , tuæ omnipotenti gratiæ confisus , me quoque redivivo ardore animandum spero. *Ignem venisti mittere in terram* ; nec aliud vis , nisi ut accendatur. (c) Igitur accende cor meum , ut , quod hactenus fuerat sterile senticetum , deinceps ut mysticus ille *rubus ardeat perenni fervoris flamma* , quin unquam deficiat. (d)

II. Alter effectus est periculum valde propinquum , labendi in gravem culpam. Cùm enim ejusmodi anima ^{II.}
Inducit in pericu-
lum pec-
defe-

(b) Marc. 9. v. 23. (c) Luc. 12. v. 49.

(d) Exod. 3. v. 2.

*candi
graviter.* defectibus assueta vivat, venialia sine angore committat, de lethiferorum gravitate, & motivis inde absterrentibus raro, & etiam tunc solùm oscitanter cogitet; in illa paulatim piaculi mortalis horror ita imminuitur, ut cum eo conscientia sensim cicuretur. Hinc fit, ut dein cum temptationibus etiam impuris secura ludat, inter assensum & dissensum temerè titubet, de admissa delectatione solùm obiter dubitet, sensibus nimiùm periculosa permittat, variaque sibi principia formet, vel potius effugia fingat, *ad excusandas excusationes in peccatis.* (e) Donec tandem superveniente vehementiori impulsu in lethalem noxam totonisu præceps agatur. O si lustrici, aut stygii carceris fauces apertas cerneremus, quot inde voces audituri essemus, hanc veritatem confirmantes, & suæ ignaviæ maledicentes.

*Qui spernit modica, (æternæ Veritatis oraculum est) paulatim decidet. (f)
Quis autem proterviùs hæc negligit*
quàm

(e) Psal. 140. v. 4.

(f) Eccli 19. v. 1.

quām tepidus? Nullus diu tutus est,
 (ait Hieronymus) periculo proximus.
 (g) Quis autem proximior tepidō?
 Ergo nemo pariter illo vicinior lapsui,
 & ternoque exitio est. Documento sit
 Apostolorum Princeps Petrus; is post
 neglectam in horto orationem, seque-
 batur Christum à longè, (h) & ancil-
 lis immixtus foco assidebat; quia fri-
 gus erat, (i) magis animæ ejus quām
 corpori infestum. Verbō: in tempore
 inciderat. Et en! antequam gallus bis
 cantavit, JESUM ter negavit. Infame
 hoc monstrum vel ipsam Ecclesiæ co-
 lumnam in ruinam impulit.

Quicunque ergo mortiferam Divi-
 nae Majestatis offensam, & pedisequam
 orci poenam horres, excute, ah! ex-
 cute torporem; secus in utramque
 prono pondere rues. Audis ô tepide!
 (nam veterno fortius, & repetitò
 inclamandum est) nisi hunc languo-
 rem animo expuleris, præceps in grave
 peccatum, & inde in tartarum ibis.

Enim-

(g) Hieron. Ep. ad Fannachum, (h) Matth.
 26. v. 58. (i) Ioan. 18. v. 18.

Enimvero cui hoc fulmen mentis desidiam non excutit, is in eo jam est, ut lethalibus noxis quietus indormiat, ac tandem immoriatur. O cœli! si tepor vel ipsas cedros sternit, mihi abieti quid fiet? Heu! *dissipata sunt ossa mea secus infernum*, (1) ad cujus fauces execranda hæc pestis me perduxit. Sed *respice in me Domine Deus meus*, & gratia tua torpente excita, ne unquam obdormiam in morte. (m)

III. Tertius denique effectus, qui ex hac malorum sentina profluit, est discrimen obeundæ mortis parum piæ. Mors est echo vitæ. Miraculum proin foret, si fervide moreretur ille, qui tepidè vixit. Cùm talis nullo cœli desiderio teneatur, nec nisi terrena sapiat, ab his avelli per lethum horret, cujus vel mentionem ingessisse, eum contristasse est. Et licet, de instanti agone admonitus, vires deficere ipsius advertat, tamen se jam nunc fatis concessurum minimè putat. Imò pauculis non raro ante obitum horis temeraria

(1) Psal. 140. v. 7. (m) Psal. 12. v. 4.

raria spe de multa sibi canitie adhuc blanditur. Et hinc residua fugientis vitæ momenta non procurandæ bonæ morti, sed recuperandæ sanitati præposterè impendit. Cùm amor sui, cuticulæ commoda, sensuum oblectamenta unicum ejus studium fuerint; morbi molestias ea impatientia perfert, qua majori nec Brasilus posset, qui de Christi doloribus nil unquam audivit. Rebelles animi motiones, utpote nunquam sub jugum missæ, liberiori tunc ac unquam aliæ tyrannie dominantur. Mens ejus, commotis humoribus, tumultuans Euripus est; adeò omnia displicant, & incommodant: offendunt, & turbant.

Sacerdotem, pios affectus præeuntem, ob defectum prævii hac in re exercitii vel non assequitur, vel ob mentis intemperiem, ac dolorum vehementiam ad eorum sensum non attendit; vel pro inveterata consuetudine ita segniter eosdem elicit, ut meritò dubites, an eorum vel unicus salutaris sit, & superni ordinis celsitatem attingat.

Hor-

96 *Pars I. Cap. II. §. II. Num. III.*

Horror est videre, quām frigidē, quām
sine ullo devotionis sensu sacrī myste-
riis, ac ultimis religionibus (nisi ta-
men illis in pœnam reporis frustretur)
animām procuret. Conscientiam ex-
piat, ut nunquam languidiūs. Agnum
DEI, qui tamen leonem mox induet
& judicem, ita cordis hospitio exci-
pit, ut inertius nec hæreticus posset.
Sacro Oleo ita inungitur, ut vel de-
lirus nesciat, quid agatur: vel dormi-
tans non attendat: vel deses non cu-
ret. Et tamen præcipua hæc salutis
remedia sunt, & quidem ultimò ap-
plicata, quæ proin nunquam majori
cum fervore ac in hoc rerum articulo
usurpari deceret.

Demum agoni & æternitati propin-
quat totus ad cœlestia stupidus, con-
scientiæ stimulis turbatus, præterito-
rum dolore, futurorum metu summè
anxius; donec tandem post mortem
parum religiosam, quæ adstantes jure
solicitos habet, terribili judicio sistatur,
inde si non in orcum, saltem in pur-
gantes flamas præcipitandus; ubi in-
nume-

numerī eum, atroces ac diuturni cruciatus manent. Et hi sunt tristes effectus detestandi languoris, ad quos si omnis tibi sensus occuluit, time, ne id serpentis jam gangrenæ indicium sit, proximi interitus prænuncium.

O ferventium animarum amator DEUS ! agnosco fœdam malignitatem & horrendos effectus teporis. Cohorteo totus, prospectans horribilia periculorum præcipitia, in quæ funestum hoc monstrum me adduxit. Ah ! ea segnitie tibi, ô Rex Regum ! servivi, quam nec rusticus in servo tulisset. Ea inertia orando tecum egi, qua socio colloqui puduisset. Immenso amori, quo me in Eucharistia complectaris, non nisi gelu rependi; licet, Te redamanti, ingentes gratias sponderes.

Tu ipse, quamvis dominantium Dominator, & neminis indigus sis, mihi tamen continuò servis, me conservando, in actiones meas influendo, necessaria ministrando, & matris instar sinu fovendo; idque facis amore insi-

nito, sempiterno, gratuito; & ego...
 (vah! frigus ultiibus rogis dignum)
 in tuo servitio tepens langueo; & eo
 ipso tempore langueo, quo laboribus
 vanis, amore rerum creatarum, ob
 nihil vires consumo.

At pœnitet! ... Stat, residuos vitæ
 dies sancto ardori impendere. Vos
 cœlorum Principes, qui vestrum illud
 trisagion irrequieta voce æternūm con-
 cinitis, Seraphico alarum motu mutui
 amoris flamas in me succendite, ut
 posthac cor meum lampas sit, perpetuo
 fervoris igne animata.

§. III.

De signis, & remediis teporis.

AT verò ne fors vanè tibi blandia-
 ris, hactenus dicta nihil ad te
 pertinere; cùm tepidum te esse mini-
 mè credas; breviter modò & obiter
 hoc tibi monstrum delineabo. Est er-
 go tepori animi species quædam, &
 infelix partus capitalis illius vitii, ace-
 dia dicti. Nam, ut docet S. Thomas,

acce-

acedia importat quoddam tedium bene operandi, & est torpor mentis bona negligenter, inducens quandam tristitiam, quæ ita gravat, & deprimit hominis animum, ut nihil boni ei agere libeat. (a) Ut ipsi omnia exercitia spiritus & virtutis quasi cruda & insipida videantur, atque in grave fastidium convertantur. Quis autem temporem, juratum illum omnis sanctimoniac hostem, in hac tabella depictum non videat, horreaturque? quis suis eum coloribus expressum non discernat?

Est enim is ex sententia S. S. Patrum vehemens quidam lethargus, quo oppressa anima, & in perfectionis semita pigre considens, tota languet, tabescit, torpet. Est febris hectica spiritum lenta tabe sensim depascens, eumque ad omnes pietatis exercitationes enervem reddens. Est aer morbus, creans fatalem coelestium naufragium, & spuriam terrestrium famem. Ab hoc ergo tam pestilenti morbo, ut te vel liberes, vel immunem serves,

G 2

I. sig-

1. signa, quibus dignoscatur: 2. reme-
dia, quibus fugetur, suppeditabo.

^{I.}
Eius signa. I. Signa, quibus dignoscatur, enu-
merat S. Bernardus, dum tepidos ita
describit: est invenire in claustris homi-
nes pusillanimes & remissos, deficientes
sub onere, virga & calcaribus indigentes
ob pigritiam; quorum brevis & rara col-
lectio & compunctio spiritus; quorum ani-
malis & sensualis cogitatio, immodesta &
scandalosa conversatio; quorum obedientia
sine devotione, sermo sine circumspectione,
oratio sine debita attenzione, lectio sine
sui consideratione; quos vix gehenna me-
tus inhibet, vix pudor cohabet, vix fræ-
nat ratio, vix disciplina coercet. Hæc
Abbas mellifluus. (b)

Clariores adhuc notas assignat Cas-
sianus; cùm ait, tepidos religiosos faci-
lè laborare horrore & odio loci, in quo ha-
bitant; fastidire cubiculum, confratres
aspernari, inertes esse ad operandum, fre-
quenter vagos esse extra domum, negle-
ctum rerum spiritualium non apprehendere,
neque

(b) Serm. ad Fratres.

neque curare: sensualitates sectari, ad externa facile effundi, impertinentibus negotiis occupari, confabulationibus otiosis esse addictos, monitiones a grè suscipere, & contra eas in malo magis obfirmari: impatientes esse disciplinæ, patriam & cognatos inordinate amare, familiaritatibus periculosis misceri. (c) His consideratis, æquus in teipsum ac serius arbiter inquire, an in aliquo prædictorum reum te conscientia arguat?

Præcipue verò investiga, i. qua attentione meditationi vaces, cœlesti virtutima lites, aut ejus litationi assistas? Quo rigore tua dicta & facta quotidie gemino examine tum generali tum particuliari discutias? Quo ardore vocales consuetas preces, præcipue Sacerdotales, persolvias, sacra exomologesi mentem expies, synaxique reficias? Has enim pietatis actiones si obiter tantum & negligenter obeas, argumentum minimè dubium erit, ad illorum te classem pertinere, quos DEUS jam jam *incipit evomere ex ore suo.* (d)

G 3

2. Per-

(c) Collatione 22. (d) Apoc. 3. v. 16.

2. Perquire, an non etiam tibi familiaria sint laxa quædam tepidorum axiomata, quibus ii synteresis stimulus sopire conantur? qualia sunt: *non sum amplius tyro; licet alies, cur non & mihi. Concedendum aliquid juventæ. Ultronea sui vexatio nocet valetudini. Præstat cum multis errare, quam solum sapere. Instituti sanctimonia est pia speculatio. Propriæ fortunæ suus quisque sit faber; hinc aulico ritu colendi sunt illi, qui nobis prodesse possunt, vel obesse; horum affectionem e blanditus si fueris, reliquis elato supercilio insultes, licet. Quisque seipsum curet, quia non est, quæ curat; ideo vitanda sedulò, & dextre in alios conjicienda illa sunt munia, quæ commodiori vitæ, altiorive gradu obstaculo sunt. Et quæ alia his similia mutuata ab Epicuro apophthegmata sunt. Enimvero ex te pentium te numero esse, quicunque ita loqueris, loquela tua manifestum te facit;* (e) cùm hæc ethica prudentiam carnis sapiat, non spiritum.

3. Denique indaga, an non otium, prolixior somnus, cuticulae amor, aut nimia

(e) Matth. 26, v. 73.

nimia commodorum cura; an non inordinata esculentorum & poculentorum, variarumque recreationum appetentia, aliaque paria his monstra in tuo corde stabulentur? Ita si est, ne dubita; *quia tepidus es.* (f) quia magnus ille jacens in terra ægrotus es, qui magno pariter medico indiget, à quo salutaria *ei remedia* præscribantur. Quorum primaria sunt fervens manè meditatio, pia quotidie lectio, brevis quovis mense collectio. Dixi: *primaria;* sua enim efficacia minimè carent sequentia, nempe fugere laxos, conversari cum fervidis, amare cubiculum, loqui religiosa, castigare corpus, crebriùs visitare Numen Eucharisticum, ad horologii pulsū, uti & alias certos elicere virtutum actus. His nihilominus prætermissis, de tribus solum prioribus tanquam de præcipuis hic agere est animus. Nam

II. Sicut inter præcipuas pernici-
sissimi teporis causas censetur esse ne-
glectus orationis seu meditationis quo-

II.
*Ejus re-
media.*

G 4 tidi-

tidianæ; ita inter prima præstantissimaque, pellendi hoc inalum, antidota est constans & indefessum hujus exercitationis studium. Cùm sine illa æquè parum fervor spiritus, quām sine alimentis vita corporis conservari queat. Augustini hæc comparatio est, dicentis: *sicut ex carnalibus escis alitur caro, ita ex spiritu orationis & alloquo DEI interior homo nutritur, & pascitur.* (g) Qua similitudine apertè indicat S. Doctor, quemadmodum corpori sustentando, pane quotidiano nihil sit conducentius; ita mentis ardori fovendo, nil magis proficuum esse assiduo meditationis exercitio. Quin imò usumnam ejus vim clarius nobis oculos poneret Hypponensis Præsul, mox subdit: *nec quicquam aliud est, quod vivere faciat animam rationalem, quam cum DEO per orationis studium jugiter conversari.* (h) Quibus verbis inevitabilem ejus necessitatem luculenter demonstrat. Nam hoc ipso, quod ipso teste nil aliud sit, quod animam vive-

re

(g) Serm. 112, de tempore. (h) Loc. cit.

re faciat, sequitur, solam orationem esse id, per quod ea vivit.

Id quod, propria experientia doctum se esse, regius Vates testatur, dicens: *aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panem meum.* (i) En! quamprimum ac isto nutrimento caruit, continuò animus aruit. Nempe quod nervi sunt corpori, sanguis animali, aurum potabile cordi, id ô anima! meditatio est tibi; ita quidem, ut *sine illa* (afferente id Augustino) *omnis via ad vitam spiritualem occlusa sit.* (l) Huic effato ipsa quoque ratio suffragatur. Nam ut animi fervor indemnus servetur, necesse est, ut intellectus veritates æternas identidem rimetur; voluntas verò ad eas in praxin deducendas perpetuò animetur; id autem fieri nequit, nisi per eam, quæ mente peragitur, orationem; quæ propterea à S. Ambrosio *animæ nostræ vitalis substantia* appellatur. (m) Inde patet, quām præstans ea, quamque necessarium pellendo tepori adjumentum sit.

G 5

Vide

(i) Psal. 101. v. 5. (l) Tract. in Joan. c. 21.
(m) Serm. 7. in Psal. 118.

Vide igitur, an quotidie mediteris *integre* quoad tempus: *reverenter* quoad situm: *ferventer* quoad applicationem, ut vocant. Insuper indaga, an debitam huic exercitio præparationem præmittas, eoque finito illius successum breviter examines? Num conceptum in eo propositum interdiu renoves, statisque horis illius tesseram repetas? Si te aliquo in punto deprehendas defecisse, errata mox corrige. Ceterum uberiorem hac de re institutionem invenies parte 2. Cap. 2. §. 3.

2. Præterea inquire, an suum quovis die quadrantem piæ lectioni consecres? An non etiam tu ex illorum numero sis, qui *oculos* *habent*, & non *vident*; (n) id est (ut hæc Psalmi verba exponit Victorinus à S. Richardo) qui iis non utuntur ad evolventos tractatus pios. (o) Quorum neglectio sicut temporis pestilens scaturigo est; ita è contrario eorum diligens tracta-

(n) Psal. 113, v. 5. (o) De somnio Nabuchodonosor.

tractatio, torpori fugando, potens re-medium est.

Nam volumina Ascetarum ex mente Patrum sunt conscientiae morumque specula, quae corrigendas animae labes exhibent: sunt submissae cœlis litteræ, digito DEI conscriptæ, quæ salutis monita continent: sunt in hoc mundi æquore phari amicæ, quæ latentes scopulos & scyllas fido lumine detegunt. Denique sunt monitores, vitia liberè carpentes: Medici, pharmaca dextre aptantes: Archistrategi, nos armis sollicitè munientes. Verbo: pio hoc exercitio tentatis fortitudo, tepidis fervor, justis profectus, fervidis constantia communicatur; præcipue verò meditandi praxis mirè juvatur, ac promovetur. Quis ergo neget, sanando temporis malo, excellens id antidotum esse? Et tale cum sit, quis eo uti pigretur?

Præcipue cum Paulus Timotheum expressè moneat: *attende lectioni;* (p)
&

& Hieronymus ad Celantiam scribat:
 unum, illud tibi præ omnibus prædico,
 & repeto; illud iterum iterumque moneo,
 ut animum tuum sacra lectionis studio af-
 fiduè occupes; maximum enim ad omnem
 justitiae perfectionem medium est. (q)

Optatum autem ut inde referas fru-
 ctum, perpende sedulò, quales & quo-
 modo perlegas libros. Nam non qui-
 vis, cuivis, ad quodvis propositum
 semper idoneus & conveniens est. Sin-
 gulari proin delectu hic opus erit. Illi
 præ aliis sunt eligendi, qui præsenti,
 qua potissimum laboras, necessitati cu-
 randæ, aptiores sunt: qui plus habent
 unctionis quam eruditionis; id est,
 qui non tam intellectum delectant, &
 ingenium pascant; quam affectum in-
 flammant, & moveant voluntatem.
 Qui appetituum coercitionem persua-
 deant, viciorum odium ac virtutum
 amorem instillent.

Nam (ut moneret Bernardus) qui ad
 legendum accedit, non tam querat, opor-
 tet

(q) Epist. ad Celantiam.

tet scientiam quām saporem. (r) Rationem assignat S. Hieronymus dicens: *finis enim legendi pia & sacra, non est scire, sed agere: non loqui, sed proficere; nihil enim prodest, agenda didicisse; si quæ didicimus, non agamus.* (s) & DEUS (Augustino teste) legem suam non solum vult sciri, sed etiam adimpleri. (t) Unde bene concludit Thomas à Kempis, sic scribens: *potius ergo debemus querere utilitatem in scripturis quām subtilitatem.* (u)

Quare mihi non admodum probantur adversaria, seu vulgo notata, quæ ex lectis Ascetarum libris, tempore iisdem evolvendis destinato, excerpuntur. Id enim plus habet de litera quām de spiritu, redditque lectionem potius scholasticam quām spiritalem. Lege, ut fias sanctior, non ut doctior. Nam (ut appositi notat Hugo Victorinus) *Philosopho Christiano lectio debet esse exhortatio, non eruditio.* (x)

Porro

(r) In speculo Monach. (s) Epist. ad Celant.
 (t) Epist. 143. ad Demetr. Virg. (u) L. I. c.
 §. n. 1. de imit. Christi. (x) Lib. 3. de clauſt.
 animæ c. 12.

Porro ad legendi modum quod attinet, huic actioni vacandum erit *attentè, religiosè, constanter*. Qualis quaque attentio eandem animare oporteat, declarat Augustinus, dicens: *optimè uteris lectione divina, si eam tibi adhibeas speculi vice, ut ibi anima velut ad imaginem suam respiciat, & vel fœda quæque corrigat, vel pulchra plus ornet.* (y) Id autem ut fiat, illud ipsum quod à DEO Joanni, etiam tibi dictum existima: nempe *accipe librum, & devora illum,* (z) atque in viscera tua demitte. Hoc autem ut rite præstes, auctore Gregorio Magno duo requiruntur, 1. *ut consideratè legas,* 2. *ut lecta tibi aptes.* (aa)

Imprimis ergo ejusmodi volumina non festinanter & cursim, instar canis Nilum lambentis, sunt percurrenda; sed expendenda sunt cum magna mentis consideratione, & cum aliqua subin interposita quiete, gallinas bibentes imitando, ut divinæ motioni locus detur.

(y) Epist. 143, ad Virg. Demetr. (z) Apoc. 10. v. 9. (aa) In Apoc. c, 10.

tur. Dein documenta inde hausta insuper nobis applicanda, nostrosque in usus derivanda erunt, practica inter legendum, lectisque consentanea concipiendo proposita, eaque ordinando nunc ad hos vel illos virtutum actus exercendos: modò ad hos vel illos defectus emendandos; aut ad officia nostra & munia perfectius obeunda.

Scrutare jam, quomodo circa ista te habeas? Examina, num tua lectio more lenis pluviae sensim humectando mentem fœcundet? vel an non potius torrentis instar sterili strepitu memoriam solùm inundet? An cum matura quadam perceptæ rei discussione te identidem reflectas, quomodo data ibi monita sint executioni mandanda? In summa: perpende, an non etiam tu similis sis *viro consideranti vultum nativitatis suæ in speculo*, qui, postquam consideravit se, abiit, & statim omnium oblitus, manet, qualis fuit. (bb) Saltēm cave, ne talis modò sis, dum hæc legis.

Qua

(bb) Jacob. I. v. 23.

Qua verò corporis modestia & mentis pietate exercitatio hæc obeunda sit, ut religiosè peragatur, iterum docet Augustinus, dum ait: *ita scripturas sanctas lege, ut semper memineris, DEI illa verba esse.* (cc) Sunt enim quasi litteræ de patria nostra nobis submissæ. (dd) Quin imò teste S. Ambrosio, ipsum Christum nobis loquentem audimus, cùm divina legimus oracula. (ee) Hinc situ modesto, levatoque in cœlos animo huic negotio vacandum erit; variique affectus pii sanctaque desideria ei idem tidem immiscenda.

Denique, *constans* sit hoc exercitium, oportet tum quoad modum, tum quoad tempus. In primis cavendum, ne instar apis ab uno volumine aut voluminis folio ad aliud desultoria levitate transfiliamus. Sed unus idemque liber ab initio ad calcem usque constanter evolvendus erit. Secus plus distractionis quam utilitatis inde hauriemus. Fa-

stidien-

(cc) Epist. 143. ad Virg. Demetr. (dd)
Serm. 56. ad Fratres in eremo. (ee) Lib. 1.
Offic. c. 20.

Stidentis enim stomachi indicium est,
ait Seneca, multa & varia degustare.

Dein certum *temporis* spatum, quod
huic functioni stata lege nulla non die
sacrosanctè impendas, cogitatò designa.
Eandem mox meditationi subjunxisse,
consultissimum erit. Quadrantem ve-
rò eidem impendisse adeò nimium non
est, ut Hieronymo potius nimis pa-
rum videatur, utpote qui summam hac
in re assiduitatem petit; cùm cupiat,
ut tenenti Codicem somnus obrepat, &
cadentem faciem pagina sancta suscipiat.
(ff) quamvis hæc verba cum grano
falis sint intelligenda; cùm ex ejus men-
te vitandus hic alias quoque scopulus
occurrat, videlicet ut legendi aviditate
abrepti, non æquo prolixius eidem in-
hæreamus; ne scilicet satietas fastidium
pariat. Hinc idem S. Doctor monet,
ut sit lectio temperata, cui finem consilium,
non lassitudo imponat. (gg) Itaque deter-
mina, quām attentè, religiosè, con-
stanter, quamdiu & qua hora sacræ
huic occupationi deinceps vacare sta-

Pars I.

H

tuas,

(ff) Epist. ad Paulam.

(gg) Ep. ad Eustoch.

tuas, utpote quæ aptissimum, fugando languori, remedium est. Cùm S. S. Patres illam orationi æquiparent, concioni præhabent, cibum animæ, lumen & vitam nominent; eamque nobis S. Patriarcha Ignatius velut rem maximi momenti summo verborum pondere commendet, inculcatque.

3. Denique cùm brevis quolibet mense animi collectio ex mente Ascetarum ac experientia teste sit optimum, profligandi temporis, & acquirendi fervoris, subsidium, animo constitue, an & quo die hoc tam salubri adiumento uti decernas? Geminas horas (nam plures non peto, unam scilicet pro consueta aliàs matutina meditatione; alteram verò partim pro instituendo prius examine statûs, partim pro obeunda altero die accommoda consideratione) duas, inquam, has horulas, reliquis negotiis subtractas, DEUS meliori eorundem successu, aliisque cœlestibus beneficiis certò & abunde compensabit. Ne igitur te pigeat, paucula hæc momenta animæ, æternitati,
DEO.

DEO consecrate, qui tot dies, menses
& annos corpori, nugis & otio tam
prodigè impendis.

Plura hīc argumenta, quibus id per-
suadeam, hujusque recessū medicam
vim demonstrem, referre supersedeo;
cūm hanc materiam parte 2. cap. 6.
separatim tractem. Plurimūm quidem
adhuc hanc in rem conferret, & ad
exterminandum languorem, conduce-
ret generosa sui & spontanea corporis
castigatio; cūm hoc genus armorum
mira virtute polleat, ad fugandum hu-
jus ægritudinis fautorem orcum. Ve-
rūm cūm negotium mihi cum tepido
sit, cui sola horum mentio horrorem
creat, ab eorum tractatione prudens
abstineo.

Cœterūm relata superiùs documen-
ta, qui in usum redegerit, is ab omni
tempore liber, insuper tartaro se formi-
dandum reddet. Nam (Abbatis Pime-
nii sententia est) *sicut ad succensām*
ollam muscæ non appropinquant; si vero
tepida fuerit, insident in ea, & faciunt

vermes ; ita & animam, divini amoris
igne succensam, & ferventem fugiunt dæ-
mones ; tepidam verò illudunt, & inse-
quuntur. (hh) Quicunque ergo stygi-
ludibrio esse horret, mentis torporem
execretur, & allatis remediiis ita utatur,
ut nulla hujus pestis signa in illo un-
quam notentur.

(hh) Ruffin. l. 3. n. 204.

